

"Ahol a víz folyik, virágzik az élet"

Gyerekkoromban azt hittem, a Tisza mindig ilyen lesz...

Nem tudtam elképzelni másképp.

Nem is volt rá szükségem.

A folyó ott volt, amikor felébredtem, ott volt, amikor este elaludtam, és ott volt minden emlékem mögött, mintha nem is egy folyó lett volna, hanem valami örök és megváltoztathatatlan.

Én szinte a Tiszán nőttem fel.

A nyarakat a tiszaparti kempingben töltöttük.

Akkor még egészen más világ volt ott.

Kevesebb épület, kevesebb beton, kevesebb kerítés, kevesebb emberi nyom.

Több erdő, több madárhang, több csend...

És ... több Tisza.

Nem volt szükségünk sok mindenre.

Egy sátor, egy tábortűz, egy gitár valahol a távolban, és a folyó.

Nekünk ennyi maga volt a világ.

Sokszor eszembe jut keresztapám régi fa csónakja. Vele jártam először igazán közelről a Tiszát.

Nem úgy, ahogy ma nézzük a folyókat: a partról, egy hídról vagy egy kiépített sétányról.

Mi bementünk a vízre.

Eveztünk...

Volt, hogy a tavaszi nagy áradás idején az ártéri erdőbe is be lehetett csónakkal jutni.

Ahol máskor száraz föld, bokrok és fák álltak, ott ilyenkor víz csillogott.

A fák törzsei között lassan siklott a csónak, mi pedig úgy éreztük, mintha egy másik világba csöppentünk volna.

...És valóban másik világ volt...

Figyeltük a töltés oldalán vadászó gémekeket.

Láttuk a vízben az ívásra készülő halakat.

Figyeltük, ahogy a természet tette a dolgát, minden emberi beavatkozás nélkül.

Az áradás akkoriban nem pusztítást jelentett számunkra.

Az áradás életet hozott!!!

Amikor a Tisza kilépett a medréből, megtöltötte az árteret, elárasztotta az erdőt, vizet vitt oda, ahová hónapokig nem jutott.

Új életet hozott a földre, az erdőbe, a vízbe.

A halaknak ívóhelyet adott, a madaraknak táplálékot, az ártéri növényzetnek vizet.

Én pedig gyerekfejjel csak annyit tudtam: megint nagy a Tisza!

És örültem neki...

A nagy nyári melegekben még ittunk azokból a régi, fenékről feltörő forrásokból is, amelyek akkor még éltek.

A hideg víz szinte fájt a fogunknak, amikor ittunk belőle.

Nem kellett palackos víz.

Nem kellett szűrő.

Nem kellett ráírni, hogy természetes forrásvíz.

Természetes volt...

Mert még természetes volt a világ.

Mi még kecsegeire is horgásztunk a Tiszában.

Ma már veszélyeztetett faj. Horgászata tiltott.

Gyerekként persze nem gondoltam arra, hogy amit akkor természetesnek látok, egyszer talán hiányozni fog.

Nem tudtam, hogy a bőség nem feltétlenül örök. Hogy Egy folyó élővilága sem kimeríthetetlen.

Csak éltem benne...

A családommal minden nyáron szinte az egész szünidőt a kempingben töltöttük. Ott volt az életünk.

A mostani nyaralók helyén akkor még erdő volt.

Cserkésztelep.

Fák között futó ösvények.

Egy ügyességi, atlétikai pálya az erdőben, amit egy keskeny, kitaposott erdei úton lehetett megközelíteni.

Nem volt szükségünk kiépített útra.

Az erdő maga volt az út...

...Aztán egy napon elkezdtek kivágni...

Emlékszem, milyen izgatottan néztem.

Gyerekként nem értettem, mit jelent az, hogy eltűnnek a fák. Csak azt láttam, hogy valami új épül.

Nyarálók.

Új utak.

Új lehetőségek.

Örültem...

Keresztapám viszont nem örült.

Emlékszem az arcára. És emlékszem a hangjára is.

Szinte könnyes szemmel mondta:

„Nem öröm ez, Öcsi... Ezzel teszik tönkre az egészséget.”

Akkor nem értettem.

Ma már igen...

Ma nagyjából abban a korban vagyok, amiben ő volt akkor, és ma már pontosan tudom, mire gondolt...

Azt hittem, az ember fejlődése azt jelenti, hogy több lesz.

Több út, több ház, több épület, több kényelem.

Azt hittem, amit építünk, az érték.

Ma már tudom, hogy néha az is érték, amit nem építünk meg.

Amit meghagyunk.

Egy erdőt.

Egy holtágot.

Egy ártéri rétet.

Egy folyókanyart.

Egy madár fészkelőhelyét.

Egy olyan Tiszát, amelyiknek még van hova kilépnie a medréből.

Mert közben lassan megváltozott minden.

Az erdőket kivágtuk.

Az állatok élőhelyei eltűntek.

A Tiszát szabályoztuk, gátakat építettünk, mederkanyarulatokat vágtunk át.

Megpróbáltuk megszeliđíteni azt, ami évezredekken keresztül szabadon élt.

A folyó pedig engedelmeskedett...

Csak közben elvesztette önmagát.

Az aszályos években egyre kevesebb víz marad. A vizet megpróbáljuk visszatartani, a folyó természetes mozgását újabb és újabb beavatkozásokkal szabályozzuk.

A lassuló vízben pedig egyre több az iszap, egyre kevesebb az oxigén.

És amikor mindezt még tetézik a Tiszába és mellékfolyóiba kerülő szennyezések, akkor már nem egyszerűen egy folyóról beszélünk.

Hanem egy beteg élőlényről.

Mert a folyó él!!!

Legalábbis én még úgy emlékszem rá...

Emlékszem a csónakra.

A lapát monoton csobbanására.

A tavaszi áradásra.

A gémekre.

A halakra.

A hideg forrásvíz ízére.

A kecskére.

Az erdőre.

A tábortűz fényére.

És arra a távoli gitárhangra, amely esténként néha átszállt a fák között.

Ma, ha lemegyek a Tisza-partra, néha úgy érzem, mintha egy régi fényképet keresnék.

Keresem azt a folyót, amelyikben gyerekként hittem.

Keresem azt az erdőt, amelyben akkor még nem láttam semmi különlegeset, mert nem tudtam, milyen különleges.

Keresem a hangokat...

A madarakat.

A régi ösvényeket.

A vizet.

És néha már nem találom őket!

Ilyenkor nem a Tisza fáj.

Hanem az, amit mi tettünk vele.

Mert a természet nem kér sokat...

Nem kér házat.

Nem kér betont.

Nem kér villanyfényt egész éjszakára.

Nem kér utat mindenhová.

Csak időt kér.

Helyet.

Vizet.

És, egy kis békét...

Mi pedig lassan mindent elvettünk tőle.

Pedig milyen egyszerű az igazság.

Ahol víz folyik, ott élet van.

Ahol a víz szabadon mozog, ott erdő nő.

Ahol erdő nő, ott madár fészkel.

Ahol madár fészkel, ott rovar él.

Ahol rovar él, ott növény virágzik.

És ahol mindez együtt van, ott az ember is otthonra talál.

...Talán ezt felejtettük el...

Azt hisszük, hogy a természet értünk van.

Pedig mi vagyunk a természet részei.

És ha egyszer teljesen kiszáradnak a folyók, elnémulnak a madarak, eltűnnek a halak és kivágják az utolsó nagy ártéri erdőket is, akkor hiába lesz több út, több ház, több beton és több kényelem.

Nem lesz több élet.

Csak egy szebbnek gondolt világ lesz egyre üresebb...

Néha elképzelem, hogy újra ott ülök keresztapám fa csónakjában.

Ő evez.

Én pedig gyerekként nézem a vizet...

A Tisza magas. Az ártéri erdő víz alatt áll.

Egy gém mozdulatlanul várakozik a parton.

Valahol a víz alatt halak készülnek az ívásra.

És én még nem tudom, hogy egyszer mindez hiányozni fog...

Nem tudom, hogy egyszer majd felnőttként visszanézek, és megértem keresztapám szavait.

„Nem öröm ez, Öcsi... Ezzel teszik tönkre az egészséget.”

Most már értem...

És talán még nem késő!

Talán a Tisza nem felejtett el élni.

Talán csak mi felejtettük el, hogyan kell hagyni élni.

Talán egyszer újra lesznek nagy áradások.

Újra megtelnek vízzel az árterek.

Újra lesznek halak a sekély vízben.

Újra megjelennek a gépek.

Újra megtelnek élettel a régi erdők.

És talán egyszer majd egy gyerek ül egy csónakban a Tiszán, és megkérdezi az apját:

– Apa, mindig ilyen volt ez a folyó?

Én pedig szeretném, ha akkor az lenne a válasz:

– Igen, fiam. Mindig ilyen volt.

Mert ahol a víz folyik, ott virágzik az élet!

